

Asia: VN/813/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: VN/813/2021

Suomen Erikoislääkäriyhdistys pitää kannatettavana ja tärkeänä, että tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa olevien potilaiden oikeusturvaa vahvistetaan.

Käsillä oleva esitys mielenterveyslain muuttamisesta edellyttäisi kirjallisen päätöksen tekemistä säännöllisestä psykiatrisesta lääkehoidosta, kun potilas vastustaa lääkettä tai kun potilaan tahdosta ei saada selvyyttä. Päätöksestä olisi mahdollisuus valittaa hallintotuomioistuimeen. Muutos kasvattaisi psykiatrien työmäärää.

Esityksessä tarkoitettu ”säännöllinen” psykiatrinen lääkehoito jää lain perusteluosassa määrittelyltään epätarkaksi. Lain tulkinnasta tarvitaan selkeä ohjeistus yhtenäisen käytännön varmistamiseksi sairaaloissa.

Esitetty muutos tulisi toteuttaa mahdollisimman vähäisin lisätyön tarpein. Päätösten tekemiseen on varattava riittävästi työaika. Lääkehoidosta keskustelu ja lääkehoidon suunnittelu on psykiatrin ydintyötä, mutta arvio lakimuutoksen tuoman lisätyön määrästä ei vaikuta riittävältä. Kyseessä oleviin sairaustiloihin liittyy usein myös kognitiivisen toimintakyvyn haasteita ja oiretiedostuksen alenemaa. Ei voida olettaa, että potilaalla on joka tilanteessa edellytykset arvioida hoidon

kokonaisuutta. Tällöin lääkityksen käytön halukkuuden selvittely, potilaan oikeusturvan selvittäminen ymmärrettävästi ja valituksiin vastaaminen vievät lääkärin työaikaa merkittävästi.

Päätöksien tekemisen ja valituksiin vastaamisen vaatima työmäärä vähentää potilaiden hoitoon käytettävissä olevaa aikaa jo entuudestaan erittäin kuormitetussa tilanteessa. Potilaiden oikeus hyvään hoitoon voi vaarantua. Erittäin rajalliset psykiatriresurssit tulisi kohdentaa mahdollisimman täysimittaisesti potilaiden välittömään hoitoon ja terveyshyödyn tuottamiseen. Hallinnollista päätöksentekoa ei tulisi entisestään monimutkaistaa. Psykiatrian alalla lääkärivaje on vakava, ja asiaa tulisi tarkastella myös tässä valossa.

Ennen lakimuutoksen voimaantuloa sen vaatimat käytännöt tulisi varmistaa sujuviksi ja päätöstä varten tulisi olla vaivatta saatavilla selkeä lomake.

Olisi perusteltua harkita, voisiko hallintovalituksen sijaan jokin muu oikeussuojakeino toimia paremmin ja oikea-aikaisemmin. Oikeuslaitoksen kuormitus tulisi ottaa huomioon mietittäessä oikea-aikaista päätöksentekoa.

Suomen Erikoislääkäriyhdistys haluaa tuoda esiin syvän huolensa psykiatrian erikoislääkärien virkojen täyttövajeesta julkisessa terveydenhuollossa sekä psykiatrien työtaakasta, jota esillä oleva lakimuutos edelleen lisää. Tämä ei ole omiaan parantamaan alan vetovoimaa. Kaikissa muutoksissa tavoite tulisi olla byrokratian sujuvuus ja lääkärin ydintyöhön kuulumattoman työn minimointi.

Juntumaa Auli
Suomen Erikoislääkäriyhdistys ry